

CORPUS TEXTUAL DE LA CATALUNYA NORD: CATÀLEG D'IMPRESOS ROSSELLONESOS

El Corpus textual de la Catalunya Nord (CTCN) és un projecte de la Secció Històrico-Arqueològica de l'Institut d'Estudis Catalans, que dirigeix Eulàlia Duran. Respon a la necessitat de recuperar el patrimoni cultural català i s'emmarca en els objectius de recerca de l'Institut d'Estudis Catalans.

El CTCN és un projecte de gran envergadura que té la voluntat d'establir un inventari dels manuscrits i impresos d'aquest territori. Pel que fa al primer bloc («Repertori de manuscrits rossellonesos», RMR), es pretén repertoriar tota la producció de manuscrits d'autor rossellonès conservats a la Catalunya Nord fins al segle XVIII. D'altra banda, i pel que fa als impresos («Catàleg d'impresos rossellonesos», CIR), es busca elaborar un catàleg que inclogui totes les impressions compreses entre 1500, data de la primera impressió per Joan Rosenbach, i 1840. Després d'un període inicial de presa de contacte, i de valorar la conveniència de posar els resultats de la recerca com més aviat millor a l'abast del públic, es va decidir tirar endavant l'elaboració del CIR.

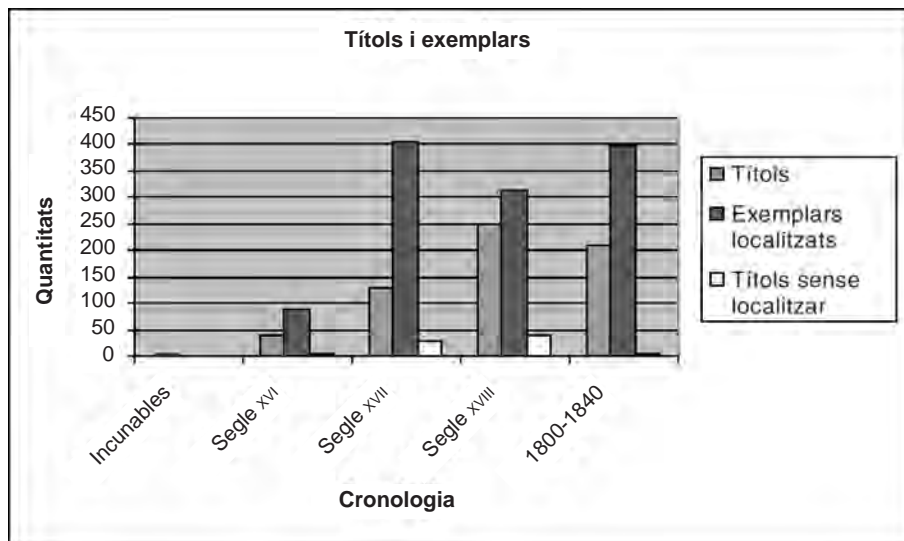
L'IEC va encarregar la direcció del projecte a Eulàlia Duran, que és membre de la Secció Històrico-Arqueològica de l'Institut d'Estudis Catalans, on dirigeix també el projecte *Repertori de manuscrits catalans* (quatre volums publicats entre 1998 i 2003), i catedràtica jubilada de la Universitat de Barcelona. Hi col·laboren, a més, una coordinadora, quatre assessors i un becari. Eulàlia Miralles (Universitat de Girona; coordinadora també del *Repertori de teatre català antic* i col·laboradora del *Repertori dels manuscrits catalans* de l'IEC) n'és la coordinadora. En són assessors Montserrat Lamarca (Biblioteca de la Universitat de Barcelona i autora de *La impremta en Barcelona (1501-1600)*, de la col·lecció «Tipobibliografia Española», dirigida per José Simón Díaz, en preparació), Dolors Serra (bibliotecària de la Biblioteca Municipal de Perpinyà i autora de la *Bibliografia de la Catalunya Nord* —la monografia de base per als

impresos catalans i bilingües, català i una altra llengua, de la qual parteix el CIR, que va ser presentada a l'IEC el juny de 2002 —), Pep Vila (estudiós i gran conegedor de la literatura nord-catalana des dels orígens fins als nostres dies) i Maria Toldrà (Universitat de Barcelona; coordinadora del *Repertori de manuscrits catalans* que dirigeix la doctora Duran). Mercè Comas, que prepara una tesi doctoral sobre la impremta a la Catalunya Nord durant la primera meitat del segle XVII, ha estat la becària de l'IEC per al projecte des dels seus inicis.

La llista d'impresos a catalogar per al CIR s'ha dut a terme partint del buidatge de fonts bibliogràfiques (repertoris d'impresos, catàlegs en línia, catàlegs manuals, cedularis, etc.) i s'actualitza contínuament; a tall d'exemple, assenyalem que s'han buidat íntegrament el *Manual del librero hispanoamericano* de Palau i Dulcet i els cedularis d'alguns fons (Biblioteca de la Universitat de Barcelona, Arxiu de la Corona d'Aragó...). El fet que moltes biblioteques no tinguin encara catàlegs informatitzats o que aquests només siguin parcials i siguin contínuament revisats i ampliat, fa que la recerca en aquest àmbit no es pugui donar per tancada, ja que la possibilitat que apareguin nous exemplars no es pot descartar. La tasca imprescindible de buidatge, que sovint és lenta i feixuga, ha donat, tanmateix, uns resultats de recerca molt satisfactoris, i s'han localitzat un nombre important de títols (i d'exemplars) dels quals no es tenia notícia: les previsions més optimistes quan vam iniciar la tasca no ens feien pronosticar que elaboraríem una llista, tal com hem fet, de més de sis-cents títols (dels quals n'hi ha setanta-vuit que no hem localitzat; pel que fa a la resta, hem trobat més de mil dos-cents exemplars).

Dels sis-cents vint-i-nou títols impresos entre les dates establertes a les impremtes de Perpinyà que, un cop descrits, formaran el CIR, dos són incunables, trenta-nou daten del segle XVI, cent trenta del XVII, uns dos-cents cinquanta del XVIII i dos-cents deu van ser publicats entre 1800 i 1840 (vegeu la taula, provisional, ja ho hem apuntat, mentre duri la recerca).

Hi ha més de cent vint-i-cinc fons escampats per tot el món on es guarden impresos sortits dels tallers rossellonesos. La Biblioteca de la Universitat de Barcelona i la Biblioteca de Catalunya són els fons que en guarden més exemplars a Catalunya; la Biblioteca Nacional de París i la Biblioteca Municipal de Perpinyà, a França, i, a Espanya, el dipòsit més gran d'impresos és a la Biblioteca Nacional de Madrid. Ara bé, també hi ha un nombre important d'impresos a la resta de fons madrilenys, a Londres, Tolosa, Montpeller i Vic, i, a l'altre extrem, alguns fons que guarden tan sols un o dos exemplars: és el cas de la Biblioteca Complutense de la Compañía de Jesús a Alcalá, la Biblioteca Pública de Logroño, la Universitat de Brown (Providence), la Universitat de Califòrnia (Berkeley), la Biblioteca Angelica de Roma, l'Abadia de Sainte Marie du Désert i la Biblioteca Pública d'Ais (França), la Biblioteca del Castell de Peralada, la Biblioteca Pública de Tarragona..., per citar-ne només alguns.

Les descripcions dels impresos es fan d'acord amb les normes habituals: de cada imprès se'n descriu un exemplar que després acarem amb dos exemplars més a fi de comprovar que no hi hagi més d'un tiratge de cada impressió, o bé per corroborar que l'imprès que s'ha pres com a base de la descripció no és fragmentari; en el cas que s'observi qualsevol mena de divergència, s'han de veure tots els exemplars conservats. La descripció inclou també la notícia dels exemplars localitzats, una bibliografia i un apartat d'observacions on es recullen dades complementàries. Quan l'observació directa dels títols a catalogar no és possible, perquè no han arribat exemplars a les nostres mans, partim de les notícies documentals i elaborem una fitxa que les recull i les valora.

D'altra banda, la feina que hem fet fins ara ens ha servit per comprovar que les monografies i els catàlegs existents sobre la impremta perpinyanesa no són complets i, encara menys, detallats. Per aquesta raó, el model a seguir a l'hora de fer les descripcions és el de la col·lecció «Tipobibliografía Española», que dirigeix José Simón Díaz, i hi hem volgut afegir un apartat d'observacions que sigui útil no només per a l'arxiver i el bibliotecari sinó també per al filòleg i l'historiador de la cultura: descrivim l'estat de conservació, els antics possessors i les notes manuscrites, si n'hi ha, dels exemplars consultats, adjuntem notícies sobre les circumstàncies d'edició de l'obra, i, eventualment, editem alguns fragments que poden ser interessants amb vista a l'anàlisi del text estudiat (vegeu els exemples de fitxes adjunts).

Es preveu que el CIR s'enllesteixi en un termini aproximat de sis anys i te-

nim previst publicar els resultats de la recerca. Es fa molt difícil establir un temps concret de realització del projecte per dues raons: d'una banda perquè, com s'ha dit, la recerca bibliogràfica no es pot donar per conclosa i, de l'altra, perquè aquest és un projecte amb unes necessitats pressupostàries elevades a causa de la dispersió evident dels exemplars conservats. Per aquesta raó, des de fa poc es mira de contactar amb diversos especialistes residents a l'estranger per tal que puguin col·laborar com a externs en la confecció del CIR.

Vam començar la nostra feina descrivint els incunables i impresos del XVI localitzats en fons al nostre abast, i s'han anat fent desplaçaments curts a algunes biblioteques espanyoles i estrangeres que han estat molt útils amb vista a poder preveure els terminis de desenvolupament del projecte. Sempre que les disponibilitats pressupostàries ho permetin, el 2005 ha de quedar tancat el capítol del CIR dedicat al segle XVI, és a dir, el dels impressors Joan Rosenbach i Sampsó Arbús: només falta fer els desplaçaments necessaris a Berlín, Madrid, Londres, Palma, París, Roma, Salamanca, Sevilla i València per poder-lo donar per enllestit.

El segle XVI s'obre i es tanca amb dos impressors importants, Joan Rosenbach i Sampsó Arbús. Rosenbach, actiu a Perpinyà del 1500 al 1503, imprimí en aquesta ciutat dos incunables: un Breviari i una gramàtica llatina d'Hercules Florus, ambdós amb peu d'impremta de 1500; dels dos se'n conserva un únic exemplar, del primer a la Biblioteca de Sainte Geneviève, a París, i del segon a la Biblioteca Colombina de Sevilla. Possiblement el mateix autor, Florus, hauria publicat a Perpinyà una primera edició de la seva *Galathea* abans de 1502 (data de la segona edició, barcelonina); les notícies que en tenim, de segona mà, no ens permeten establir ara per ara la veracitat de la dada però, posat cas que finalment pugui ser corroborada, és versemblant que l'editor de l'imprès fos Rosenbach, l'únic establert a la ciutat en aquestes dates.

De la producció posterior de Rosenbach destaquem el *Vocabulari català-alemany i alemany-català* (una edició facsimilar del qual ha estat impresa, de nou, per la Biblioteca de Catalunya ara fa ben poc temps) i, un any més tard, a principis de gener de 1503, l'esplèndida *Cirurgia* de Pere d'Argelata. Instal·lat a Barcelona el 1506, continuà mantenint una bona relació amb la vila de Perpinyà i imprimí la Rigaudina, és a dir, la *Recollecta de tots los privilegis, provisions, pragmàtiques e ordinacions de la fidelíssima vila de Perpinyà* (1510), així com diverses obres litúrgiques per a la diòcesi d'Elna. Tots aquests postincunables ja han estat estudiats amb detall per diversos especialistes en la matèria, i les nostres descripcions parteixen dels seus valuosíssims treballs.

L'impressor que clou el segle és Sampsó Arbús, l'obra del qual tenim pràcticament catalogada; el nostre recompte situa en vint-i-sis els títols publicats per ell a Perpinyà (enfront, per exemple, els quinze que descriuen Ma-

durell al seu article monogràfic sobre el personatge i el *Répertoire bibliographique des livres imprimés en France au seizième siècle* —RBLIF—). Tot i que nascut a Perpinyà, els inicis d'Arbús com a impressor cal anar-los a cercar a Barcelona. Entre 1584 i 1597 (1598?) el trobem establert a Perpinyà, on va editar almenys vint-i-cinc títols. Com és de preveure, hi figuren obres didàctiques per a clergues com el *Directorium curatorum* de Pere Màrtir Coma, que havia estat editat per Claudi Bornat anys abans, tractats de devoció, com el del sant Rosari, i vides de sants en sintonia amb la concepció contrareformista, dos llibres sobre la pesta, els tres primers llibres de la novel·la de cavalleries del cicle de Montalbán, la *Flor de varios romances*, recopilada per Pedro de Moncayo, i l'*Araucana* d'Ercilla, entre d'altres; són novetat dos títols del gramàtic i filòsof Martí Esteve, interessants perquè fins ara no constaven als catàlegs habituals i dels quals només hem trobat notícia a través del catàleg col·lectiu italià. Com a autor destaca el catedràtic de teologia de Perpinyà Miquel Llot de Ribera, autor de quatre títols sortits de les premses d'Arbús (*Llibre primer [-segon] dels miracles que lo Senyor ha obrats per medi de la santíssima reliquia del gloriós Sanct Joan Baptista*, la *Verdadera relación*, el *Libre de la translatió dels invincibles y gloriosos màrtirs de Jesucrist Sant Abdon y Sennén*, i un epitom del llibre de Sentències de Pere Llombard). Això pel que fa als incunables i als impresos del xvi.

Al sis-cents el nombre d'impressors augmenta de manera considerable, i, com no pot ser altrament, el nombre de títols sortits de les seves premses; foren impressors a Perpinyà durant el període esmentat Bartomeu Mas, Lluís Roure, Pere Lacavalleria, Esteve Bartau, els Figuerola (Joan Figuerola, viuda de Joan Figuerola), Gracian Bononeth, Jean Boude, Claudio Jaques, Bartomeu Breffel, els Reynier (Corneli Reynier, Lluís Reynier —sol i amb Jeroni Garcia— i Francesc Reynier), Gregorio Calvo i Francesc Vigé. Hem comptabilitzat cent trenta títols durant aquest període —enfront, per exemple, dels setanta-nou del RBLIF—, i seguim treballant-hi. Són novetat, per exemple, els exemplars que hem localitzat encartats en el *Dietari* manuscrit de Jeroni Pujades, que es conserva a la Biblioteca Universitària de Barcelona (Esteve Pujasol, *Pronóstico y discurso del año bixesto de 1628*, i Lluís Palau, *Discurso fundado en derecho sobre la pretención que tienen los condados de Rossellón y Cerdaña de desunirse y separarse del principado de Cataluña y su Diputación*, publicats per Lluís Roure el 1627) i uns *Extrets dels registres de la Cort del Consell soberà de Perpinyà* (24 de març de 1668), localitzats entre els manuscrits de la col·lecció «Clairambault» de la Biblioteca Nacional de París.

Algunes dinasties d'impressors del xvii prolongaren la seva tasca al llarg del xviii-xix: continua la saga dels Reynier i dels Vigé, i s'hi sumaren Francesc Gomer i els Le Comte (Guillaume i Claude), Juan Vicente Magalón, Jean Gouilly, les impremtes Pourtet, Julia i Ay (associades entre elles o per lliure), els Tastu (de primer amb els Reynier i després de manera independent), els

Alzine, G. Agel, la Companyia de J. Roca i Gaspar, Lluís Craset i Companyia, i A. Lasserre. Respecte a aquest període, podem dir que el nombre d'impresos és molt important (quatre-cents seixanta) i que tan sols ens hem aventurat puntualment a l'estudi d'alguns títols que presentaven problemes o bé hem aprofitat alguns desplaçaments per descriure exemplars únics o difícils de localitzar en fons al nostre abast; és el cas, per exemple, de les edicions del *Manual de exercicis y càntichs espirituals per les missions que fan los pares caputxins en lo comptat de Rosselló* que hem pogut veure a la Biblioteca Hispano-Caputxina del convent dels Caputxins de Santa Anna, a Sarrià, o d'alguns títols conservats a Montserrat (l'edició de 1762 del *Rudiment nouveau pour apprendre la langue latine*), a la Biblioteca Nacional de París (diversos extractes dels registres de la cort del Consell Sobirà del Rosselló encartats en manuscrits) i a la Real Academia de la Historia de Madrid (*Pièces justificatives de la noblesse et des prérogatives des avocats de Perpignan et de leurs enfants*).

Som, com hem dit en començar aquesta breu exposició, davant un projecte de gran envergadura que ens ha de dur a conèixer millor la cultura nord-catalana. Esperem, un cop enllestida la nostra feina, poder arribar a respondre les preguntes que tots els interessats en la cultura rossellonesa ens hem fet i que fins ara sovint només hem pogut respondre parcialment: quin tant per cent d'obres escrites en català, castellà, francès i llatí en funció del període estudiat va arribar a la impremta, quins autors de la Catalunya Nord van ser editats en el seu propi territori i en quina llengua van escriure, quins són els *best-sellers* de cada època (destaquen les obres de Miquel Llot de Ribera al xvi —ja ho hem dit—, María Jesús de Ágreda i les diverses parts de la seva *Mística ciudad de Dios* al xvii i l'*Abrégé de la doctrine chrétienne en catalan et français* del bisbe Basan de Flamenville al xviii), quines són les peces editades per primera vegada a les premses nord-catalanes i quines no, etc.

EULÀLIA DURAN

Exemples de fitxes

1589

FABRA, LLUÍS. *Discurs sobre la peste*. En Perpinyà. Estampat en casa de Sampsó Arbús. 1589.

8º.- A- Sº.- 287 p.- Lletra rod. i curs.

En blanc el lloc corresponent a les sign.: A3, B5, L5, M4, P2.

Errates a les p.: 30 (= 39), 99 (89), 110 (100), 293 (193), 296 (196), 297 (197), 220 (219), 219 (222), 214 (226), 131 (231), 25£, 161 (261), 296-297 (196-197).

En blanc el lloc corresponent a la p.: 2

Capll.- Orn. tipogr.- Post. marg.

p. 1: *Portada*:

DISCVRS SO-| BRE LA PESTE| EXPLICANT LA ES-| sencia della,causes,se-
nyals,prono-| stic, y curacio . axi aloque toca en| general a la peste, com en parti-| cular
aconodãtlo ala con-| corrençia del any 1586.| Fins al present| de 1589.| *Compost per*
Luis Fabra Doctor en Medicina| habitant en Gerona. | [Orn. tipog.]] [Filet]] *EN PER-*
PINYA| ab llicencia, Estampat en casa de| Sampso Arbus 1589.

p. [2]: *en blanc*

p. 3: AL AVTOR , Y OBRA| SONETO.| *El libromismo lamoroso zelo*

Ad eiusdem epigramma.| Mortesuis ciues qui Romę vindicat armis

p. 4: Soneto al Autor.| *Famoso Fabra, pues la misma Fama*

Dysticha ad Autorem.| Pestiferae quicumque timet contagia pestiss

p. 5: SONETO DEL D.| REGNES AL AVTOR.| *Puesta en grande afliction natu-
raleza,*

p. 6: SONETO DEL D. GVIL-| LAMI AL AVTOR.| *La suprema sciencia este ca-
llada*

p. 7 - 17: AL ILLVSTRE,| Y MOLT REVERENT| Capitol,y Canōges de la sãcta| Is-
glesia de Gerona Luis Fa-| bra Doctor en Medi-| cina. S. ... (p. 17) ... En Gerona als 15
de Agost.1589.| Illustres y molt Reuerens Senyors| Major seruidor de V. M.| Luis Fabra.

p. 18 - 287: *Text*:

p. 18: DE LES CAVSES DE| nostra corrupcio Cap. 1.

p. 23: ... QVANT FACIL COSA| sia alterarse lo ayre, y la cau-| sa de les malal-
ties comu-| nes. Cap. 2.

p. 27: ... QVE COSA SIA PES-| te. cap. 3.

p. 33: DE DIVERSES CON-| stitutions pestilents,pera co-| gnicio mes clara de la|
peste. Cap. 4.

p. 38: DE LA CONSTITVCIO| ha corregut en Cathalunya des| del any de 86.
fins al pre-| sent de 89.Cap. 5.

p. 49: ... DE LES CAVSES DE| la peste. Cap. 6.

p. 57: ... DELS ACCIDENTS, Y| senyals de la peste. Cap. 7.

p. 69: ... QVAL TEMPS DEL ANY| sia mes a proposit pera engen-| drar se pes-
te. Cap. 8.

p. 77: ... DEL MODO QVES TE| de tenir en comu, pera preser-| uar se de peste.
Cap. 9.

- p. 85: ... MODO PARTICVLAR| pera preservarse. Cap. 10.
 p. 92: DE LA CORRECCIO| del ayre pestifero. Cap. 11.
 p. 98: ... MODO PERA OBVIAR| lo ayre pestifero. Cap. 12
 p. 103: ... AVIS PER ALGVNS,| qui de necessitat tracten ab| apestats. Cap. 13.
 p. 107: ... MODO PERA PRESER-| uarse, guardant lo subiecte, que| no tinga alguna disposicio| interior. Cap. 14.
 p. 111: LO ORDE, QVÈS TE| de tenir en lo viure, en temps de| preseruacio; comēçant dels aliments. Cap. 15.
 p. 147: ... DELS RÈMEYS PRESER-| uatius se acostumen de vsar en temps de peste. Cap. 16.
 p. 153: ... DELS RÈMEYS PRE-| seruatius, en particular. | Capit. 17.
 p. 161: ... DE LES MEDICINES| compostes, pera preseruarse. | Cap. 18.
 p. 168: DEL PRONOSTIC| de la peste. Cap. 17
 p. 172: ... DE ALGVNES COSES,| tocant a la perfeta curatio de| la peste, en general. | Cap. 18.
 p. 183: ... DEL ORDE TENEN DE TENIR| en jo viure los apestats. Cap. 19.
 p. 200: ... DE LA PERFETA CV-| racio de la peste. Cap. 19.
 p. 225: ... DELS ACCIDENTS DE| la peste, y de la vertola en par-| ticular. Cap. 20.
 p. 239: ... LA CVRACIO DE LA| mala bua. Cap. 21.
 p. 247: ... DEL DESMAIO, O SYN-| cope. Cap. 22.
 p. 252: ... VIGILIES Y ADOR-| miment. Cap. 23.
 p. 263: ... VOMITS Y CAMBRES| cardialgies. Cap. 24.
 p. 277: ... DE LA DESMESIADA| set. Cap. 25.
 p. 285: APPENDIX AL| capitol 5.

Aguiló, n. 1931.- Comet, p. 25.- Madurell. *Arbús*, p. 206.- Palau, V, n. 86037.- Prat-Vila, p. 114 [reprod. portada].- RBLIF 1976, p. 57.- Serra I, n. 5.- Serra II, n. 5 [reprod. portada].- Vidal-Calmette, n. 2471.-

BARCELONA. *Bibl. de Catalunya*, 15-I-55.¹ - PERALADA. *Biblioteca*, 614.51 Fab D

Observacions

Per al procés de composició de l'obra, vegeu les paraules de l'autor: «Anant escrivint aquesta obra, en la conseqüència de la dolència se offerían cadaldia novedats que era necessari posar-les en memòria y, no obstant procurava sempre pendre l'aygua de la bona part, se offerían en quasi totes mil tropiessos que ofuscàvan la veritat y, lo qu'és pijor, que resultàvan en mentida» (p. 285). Tot i que la dedicatòria és datada el 15 d'agost de 1589, l'autor va seguir redactant més enllà d'aquesta data (p. 40-41:

1. Enquadernació de pergami gofrada; restaurat; talls vermells. Ex-libris manuscrits: a la portada, il·legible; al f. 19, «De Montserrat Vidal»; a la contracoberta, del bibliòfil perpinyanès Amédée Aragon, a la biblioteca del qual havia pertangut el volum (Comet, p. 25).

«Fins que en lo juny de 89 se entené havia salpicat en molts llocs junt de Barcelona [...] llevà's la màscara entrant en la canícula, discorrent per la mísera ciutat ab tant estrago que, fins al dia de N. S. de Setembre, passaven los morts de 7.000 persones»); pel que fa a l'apèndix al capítol V, fou escrit dos mesos més tard, quan es devia estar acabant d'imprimir l'obra: «Y no obstant se tenia tota la diligència possible en la cura dels apestats, perseverava lo mal ab prou fúria encara en lo octubre, en què estic escrivint aquestes coses [...]. És cosa certa que als últims de octubre passàvan los morts de onze mil» (p. 286-287).

1590

LLOT DE RIBERA, MIQUEL (O. P.). *Verdadera relación de la vitoria y libertad que alcançaron quatrocientos christianos captivos de Hazan Baxá, almirante y capitán general del mar del gran turco, con dos galeras suyas que levantaron*. En Perpiñán. En casa de Sansón Arbús. S. d. [Post. 4 de desembre de 1590].

4º.- A⁸.- [8] f.- Lletra rod. i curs.
Capll.- Grav.

A1r: *Portada*:

[Dins un marc tipogr. de quatre peces:] VERDADERA RELACION DELA VITORIA y libertad que alcançaron quatrocientos Christianos captivos de Hazan Baxa Almirante y capitan general del mar del grã Turco con dos galeras suyas que leuataron. *Dirigido al Illustre Señor Iayme Orelles Lugarteniente de Procurador Real, por la magestad de nuestro muy poderoso y cataholico [sic] Rey don Phylippe: en los Condados de Rossellon y Cerdaña.* [Gravat de la Mare de Déu del Roser encerclat per un oval; llegenda circumdant la imatge: Sancta Maria Mater christi Quasi Rosa plantata superriuos aquarū. Eccle. 39. Audi rogantes seruulos. Quasi plantatio Rosæ in Hierico. Eccle. 24] *Con Licencia, En Perpiñan en casa de Sanson Arbus,* A1v: [Gravat de Santa Caterina].

A2r-A8v: *Text*:

A2r: (A⁷) Los onze de junio del año de 1590.Par tieron de Constantinopla ... (A8v) ... Y por que este señala dissimo fauor y merçed, qdasse siēpre fixo en nuestra me- moria, y de nño pensamiēto, ni coraçō ni boca no se caye- ssen las alabāças, y loores diuinos, qen agradecimiēto de esta tan cresida merçed, ala sclarecida princesa Maria se deuia: me parecio ser muy cōueniente, alcāsada esta verdadera relaciō hallādome estos dias passados en Barcelona de imprimirla, baxo el titulo y nōbre de V. M., siēdo como es deuotissimo Cofrade dela soberana virgē del Rosa rio; se ñora nuestra, suplico pues humilmēte reciba este mi pequeño seruicio, cō la voluntad que se ofrece baxo el amparo de V. M. prometiendo muy alas veras en otras cosas servir, siempre q V. M. me quiziere mandar. Cuya Illustre persona el señor guarde, de Predicadores a 4. de Deziēbre, Año. 1590. Besa a V.M. las manos El Presentado fray Miguel Llot cathedratico de Theologia en la vniuersidad de Perpiñan. LAVS DEO.

Madurell. *Arbús*, p. 208.- Palau, VIII, n. 145465.- RBLIF 1976, p. 67.-

BARCELONA. *Universitària*, B-59/3/42-23.²

Observacions

El gravat de la portada el trobem utilitzat per Arbús en altres impresos seus estampats a Perpinyà: el *Rosal de rosas y alabanças a nuestra señora del Rosario*, de 1585, i el *Libre primer[-segon] dels miracles que lo Senyor ha obrats per medi de la sanctíssima relíquia del gloriós sanct Ioan Baptista* de Miquel Llot de Ribera, de 1590.

2. Enquadernació de pergamí. Forma part d'un volum factici d'impresos publicats entre 1571 i 1660, intitulat «Colección de Relaciones de diversos asuntos curiosos. Tomo 2do».